

Sygn. akt III PSK 187/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa J. A.

przeciwko Politechnice (...) w K.

o ustalenie istnienia stosunku pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 22 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 18 marca 2021 r., sygn. akt IV Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 18 marca 2021 r., sprostował oczywistą omyłkę pisarską w części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 30 października 2020 r., oddalając zarazem apelację Politechniki (...) w K.

W sprawie ustalono, że J. A. była zatrudniona w Politechnice (...) w K. (dalej jako Politechnika) na podstawie umowy o pracę na czas określony od dnia 1 października 2012 r. do dnia 30 września 2018 r., przy czym okres trwania tej umowy uległ przedłużeniu do 30 grudnia 2020 r. na podstawie art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. 2017 r., poz. 2183).

W ocenie Sądu Okręgowego, nowelizacja przepisów (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r.,

poz. 574) bez jednoczesnego sformułowania przepisów intertemporalnych, nakazuje co najmniej stwierdzenie, że przedmiotowa umowa uległa przedłużeniu do czasu obowiązywania sankcjonującej to regulacji (to jest art. 120 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym), czyli do dnia wejścia w życie nowej ustawy (1 października 2018 r.) Do tej pory bowiem z mocy prawa okresy przerw powodowały przedłużenie okresu trwania umowy. Skoro zaś ostatnia z przerw, spowodowana korzystaniem przez powódkę z uprawnień związanych z rodzicielstwem, trwała łącznie od 23 kwietnia 2018 r. do 23 kwietnia 2019 r., to przyjmując powyższą interpretację Sąd odwoławczy uznał, że do dnia wejścia w życie nowej ustawy (1 października 2018 r.), okres przerwy przedłużający umowę wyniósł 161 dni (od 23 kwietnia do 1 października 2018 r.), a we wskazanym dniu istniała ustawowa podstawa do stwierdzenia przedłużenia jej umowy.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że w świetle regulacji statutowych nie sposób było pozbawić powódki prawa do przedłużenia zawartego z nią terminowego stosunku pracy o dodatkowy okres, związany z ostatnią z przerw na czas korzystania z uprawnień do urlopu na prawach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego w okresie od 23 kwietnia 2018 roku do 21 kwietnia 2019 r.

Skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik pozwanej, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność w zakresie naruszenia art. 246 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669) oraz § 85 ust. 4 Statutu Politechniki w związku z art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na

wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Przy czym podkreślić należy, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Taka sytuacja w sprawie nie ma miejsca, a wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Norma intertemporalna, zawarta w art. 264 ust. 2 Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie rozstrzyga w pełnym zakresie kwestii stosowania art. 120 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym w warunkach obowiązywania nowej ustawy, ponieważ ogranicza swój zakres zastosowania do określenia terminu obowiązywania umów, o których mowa w art. 120. Poza tym zakresem pozostają natomiast kwestie związane z możliwością przedłużania czasu trwania tych umów w związku np. z korzystaniem przez pracownika z urlopu macierzyńskiego, wychowawczego etc. Nie można w tych warunkach automatycznie przyjąć, że zastosowanie znajduje zasada natychmiastowego (bezpośredniego) działania nowego prawa (choć na takie bezpośrednie działanie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazał Sąd Okręgowy – przyjmując, że umowa o pracę powódki uległaby przedłużeniu jedynie o okres urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego, który zakończył się w dacie wejścia w życie nowej ustawy), ponieważ zasada bezpieczeństwa prawnego nakazuje, w ramach względnej swobody ustawodawcy w kształtowaniu treści porządku prawnego zgodnego z Konstytucją, poszanowanie istniejących stosunków prawnych i umożliwienie jednostce racjonalnego planowania przyszłych działań. Zmiany zasadniczo ingerujące w istniejący porządek prawny muszą być usprawiedliwione potrzebą ochrony innych wartości (tu są to wartości związane z realizacją uprawnień rodzicielskich; zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 lutego 2003 r., K 1/01). Wymaga to od ustawodawcy ustanowienia przepisów przejściowych zawierających unormowania umożliwiające ich adresatom dokończenie przedsięwzięć podjętych w oparciu o wcześniejsze regulacje. Jednostka winna mieć możliwość określenia zarówno konsekwencji

poszczególnych zachowań i zdarzeń na gruncie obowiązującego w danym momencie systemu, jak też oczekiwać, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 grudnia 2008 r., K 19/07).

Przyjmując w niniejszej sprawie zasadę bezpośredniego obowiązywania nowego prawa – jak sugeruje skarżący – mielibyśmy do czynienia z „pułapką prawną”, na którą zwraca uwagę Trybunał Konstytucyjny, polegającą na tym, że obywatel, opierając się na dokonanej przez organ władzy publicznej ocenie przesłanek nabycia prawa i działając w zaufaniu do dokonanej oceny, podejmuje istotne decyzje życiowe, a następnie – gdy okaże się, że decyzje były błędne – ponosi wszelkie konsekwencje tych błędów. Dzieje się tak również wtedy, gdy obywatel swym zachowaniem w żadnej mierze nie przyczynił się do sformułowania błędnych ocen. W rezultacie ponoszenia tych konsekwencji obywatel znajduje się często w bardzo niekorzystnej dla siebie sytuacji – traci prawo do pobierania świadczenia i nie jest w stanie, ze względu na wcześniejszą rezygnację, uzyskać ponownie zatrudnienia. Taka sytuacja oznacza zawsze naruszenie zasady zaufania obywatela do państwa, niezależnie od oceny dokonywanej przez pryzmat zasady ochrony praw słuszenie nabytych (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., K 5/11).

Wracając na grunt niniejszej sprawy, rację ma Sąd Okręgowy, twierdząc, że w świetle obowiązujących wówczas regulacji statutowych, mimo nowelizacji przepisów ustawowych, nie sposób było pozbawić powódki prawa do przedłużenia zawartego z nią terminowego stosunku pracy o dodatkowy okres. Skarżący nie dostrzega, że uczelnie zobowiązane zostały do dostosowania swoich statutów – zgodnie z art. 227 ust. 1 Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce - do dnia 1 października 2019 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.